

Висновки. Отже, на сьогоднішній день у нашій державі триває процес розбудови демократичних інститутів, які, втім, потребують усунення правових колізій або нормативного визначення для уможливлення ефективного їх використання громадянами України. Наразі в Україні спостерігаються суттєві перешкоди для її реального перетворення на правову державу.

Список використаних джерел

1. Лаговська С.С. Особливості становлення правової держави в Україні. *Держава і право. Серія: Юридичні і політичні науки*. 2014. № 65. С.38–45.
2. Кравчук В.М., Каблак П.І. Значення громадянського суспільства та демократії у становленні взаємодії судової влади і громадськості. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія «Юридичні науки». 2015. Випуск 2. Том 3. С. 161–166.
3. Цимбалістий Т.О., Пришляк Н. Референдум як форма безпосереднього народовладдя. *Часопис Національного університету «Острозька академія»*. Серія: Право. 2016. № 2 (14). URL: <https://lj.oa.edu.ua/articles/2016/n2/16ttofbn.pdf> (дата звернення: 21.10.2019).
4. Кравчук В.М. Право народу на громадську непокору та опір у забезпеченні сучасної демократії. *Публічне право*. 2017. № 2. С. 55-63.
5. Федоренко В. *Політичні права та свободи людини і громадянина в Україні: поняття, види, характеристика*. Історико-правовий часопис. 2016. № 1. С. 80–87.
6. Толкачова І., Момотюк В. Конституційно-правове забезпечення безпосередньої демократії в Україні. *Национальный юридический журнал: теория и практика*. Научно-практическое правовое издание. 2018. № 2. С. 28–31.
7. Квітка С.А., Соколовська О.О. Електронне врядування як інноваційний механізм взаємодії влади, бізнесу та громадянського суспільства: зарубіжний досвід та передумови розвитку в Україні. *Аспекти публічного управління*. 2015. № 9. С.26–34.

Буць В.О.

*студент другого року магістратури
Навчально наукового інституту
інноваційних освітніх технологій
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент,
декан юридичного факультету ТНЕУ
Банах С.В.*

РОЗСЛІДУВАННЯ НЕЗАКОННОГО ВИРОБНИЦТВА ТА ОБІГУ ТОВАРІВ ПІДАКЦИЗНОЇ ГРУПИ: ФІСКАЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ, ПРАВОЗАСТОСОВНА ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПРОБЛЕМАТИКА ДІЯЛЬНОСТІ СИСТЕМИ ПОДАТКОВИХ ОРГАНІВ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Важливою умовою забезпечення економічного зростання та соціально-політичної стабільності будь-якої держави є ефективність державних фінансів, що значною мірою залежить від цілісності

та збалансованості податкової системи. Ретельний розгляд стану акцизного оподаткування свідчить, що фактично до цього часу вказана система податків має регресивний характер, коли оподаткування однаково лягає як на забезпечені, так і на незаможні верстви населення. Спочатку задумані як соціально-спрямовані податки акцизи на сьогодні виконують асоціальні функції, ще більше збільшуючи розрив між найбільш бідними і заможними верствами суспільства. Як і будь-який непрямий податок, акцизи перекладаються на бідну частину населення, і якщо більше 20% податкових надходжень до бюджету становлять акцизи, то це є негативною тенденцією.

Досвід побудови акцизної системи в Україні свідчить про те, що вона постійно трансформується, поступово заповнюючи прогалини державного регулювання. При цьому необхідність підвищення ефективності функціонування акцизного оподаткування потребує аналізу міжнародних стандартів побудови механізму справляння та збору акцизів. Тільки вивчення зарубіжного досвіду і комплексний аналіз сучасного стану акцизної системи в Україні дадуть змогу більш достовірно й обґрунтовано розробити комплекс заходів подальшого реформування акцизних податків.[3]

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фіскальна ефективність і практична значимість діяльності і реформування системи податкових органів в Україні зумовлює значний інтерес до неї як у наукових колах, так і в середовищі керівного складу державної податкової служби, на який безпосередньо покладено виконання цього завдання. Над поставленими питаннями в Україні, працювало багато знаних учених, експертів, практичних працівників, серед яких: О.А. Фрадинський, В.І. Коротун, В.А. Некрасов, С.С. Брехов, Є.Г. Коваленко, Н.В.Новицька та багато інших вчених.

У дослідженнях зазначених авторів увага акцентується на сутності акцизного оподаткування та визначені провідної ролі податкової служби України в системі фінансових органів, виділено можливі напрями вдосконалення діяльності податкових органів, окреслено можливі напрями вдосконалення діяльності податкових органів і процесів адміністрування податків у контексті реформування організаційної структури. Проте, в подальшому потребують вдосконалення організаційно-правове забезпечення структурної і функціональної побудови органів ДПС України, а також уточнення базових методів і процедур, пов'язаних з виконанням ними контрольної функції.

Основні результати дослідження. Основними функціями акцизів є фіскальна та регуляторна функції. Фіскальна функція податків, на відмінну від регуляторної функції, яка виділяється багатьма дослідниками, є основоположною і загальновизнаною, оскільки виражає історично обумовлене основне суспільне визначення – служити джерелом державних доходів. Під фіскальною ефективністю акцизного податку розуміють ступінь реалізації фіскальної спроможності акцизного податку, його здатності стабільно приносити до бюджету чистий дохід з урахуванням усіх витрат на податкове адміністрування. Фіскальна ефективність акцизного податку залежить від його фіскального потенціалу і розглядається як здатність: формувати достатні податкові надходження відповідно до бюджетного розпису; створювати економічний ефект через досягнення певного рівня фіскальної результативності; створювати низку макроекономічних ефектів, насамперед у

податковій сфері, які сприяють досягненню обраних пріоритетів акцизної політики держави [1].

Тож, аналізуючи акцизи в системі інструментів фіскальної політики держави, слід зазначити, що, незважаючи на досить незначний досвід їх використання, в Україні впродовж останніх років цьому виду податку на споживання відводиться дедалі більша роль у формуванні дохідної частини бюджету та регулюванні відповідних сегментів споживчого ринку. Фіскальні можливості використання акцизного податку є досить широкими й суспільно корисними та вигідними соціально-економічному аспекті.

На сьогодні правозастосовна діяльність податкової міліції у напрямі протидії незаконному обігу підакцизних товарів характеризується такими ознаками: персоніфікований характер, тобто полягає у застосуванні конкретної норми права до конкретної особи або до конкретних обставин; владний характер, тобто застосовується підрозділами податкової міліції, які мають певні повноваження; процедурно-процесуальний характер, який полягає у офіційному, чітко визначеному порядку дій; здійснюється на підставі норм права та має юридично оформлений характер, тобто результатом вказаної діяльності є ухвалення акта, який має роль юридичного факту [1].

Основною метою правозастосовної діяльності підрозділів податкової міліції є припинення порушень у сфері суспільних правовідносин, а саме у сфері обігу підакцизних товарів. Тобто ця діяльність є правоохоронною, визначається правоохоронною функцією держави, здійснюється у рамках правоохоронних відносин та має відповідати їхнім принципам. [2] Виходячи з цього, за своєю структурою правоохоронну діяльність податкової міліції з протидії незаконному обігу підакцизних товарів можна поділити на декілька елементів: попередження виникнення умов та причин суспільно небезпечних явищ, припинення процесу їх розвитку, ліквідація наслідків небезпечних явищ.

Однак для виконання зазначених функцій підрозділами податкової міліції з протидії незаконному обігу підакцизних товарів, слід вжити належні підходи і заходи, такі як:

- вдосконалення законодавства щодо контролю та виявлення правопорушень у сфері виробництва та обігу підакцизних товарів, розробка пропозицій щодо основних напрямів державної політики у вказаній сфері [2];

- прогнозування криміногенної ситуації у сфері виробництва та обігу підакцизних товарів;

- збір, узагальнення, аналіз інформації про тенденції злочинності у сфері обігу підакцизних товарів, фактори її розповсюдження;

- розробка і надання на їхній основі керівництву ДФС та органам державної влади пропозицій правового, соціального, економічного та організаційного характеру, спрямованих на запобігання та припинення злочинів у цьому напрямку;

- розробка методичних рекомендацій щодо форм і методів роботи з протидії незаконному обігу підакцизних товарів;

- участь у проведенні наукових, кримінологічних і економічних досліджень, розробках на їхній основі державних програм, інших заходів у вказаному напрямі.

Висновки. Отже, на нашу думку, навіть при детальному аналізі методики розслідування незаконного виробництва та обігу товарів підакцизної групи

науковцями, залишається проблематика діяльності системи податкових органів в Україні. У сфері податкового законодавства необхідна реалізація низки елементів ліберального сценарію, зокрема підвищення «прозорості» податкового законодавства з метою спрощення нарахування податків підприємствами та їх перевірки контролюючими органами.

Основним завданням контролюючих органів при реалізації даного сценарію є створення для підприємств, які переводять ресурси в «тіньовий» сектор, високого ризику розкриття й отримання значних збитків. Досягти такого ефекту можна за допомогою розширення аналітичної складової в роботі контролюючих органів, широкого впровадження інформаційних технологій у роботу цих органів. Створення ризиків для неплатників має поєднуватися з посиленням санкцій для порушників податкового законодавства і створенням ефективного механізму її застосування.

Але головне питання полягає у зростанні ефективності виконання вже існуючих законодавчих норм з боку контролюючих органів. Якщо посилення санкцій не супроводжується ефективним інфорсментом, незаконний обіг не скорочується, а навпаки зростає, паразитуючи на зростанні витрат для легального бізнесу. Складність ситуації полягає і в тому, що проблему незаконного виробництва і обігу підакцизних товарів сьогодні неможливо вирішити лише в межах України. Потрібна значно більш скоординована політика всіх країн учасниць СНД.

Можна зробити висновок, що протидія незаконному виробництву та обігу підакцизних товарів не може зводитися лише до окремих заходів та здійснюватися за допомогою разових акцій або кампаній з очікуванням швидких позитивних результатів. Слід вести мову про тривалу систематичну роботу з одночасним використанням різних взаємодоповнюючих заходів, спрямованих як на загальне оздоровлення економічної ситуації в Україні, так і на цільове витіснення множинних форм незаконного виробництва та обігу підакцизних товарів.

Список використаних джерел

1. Коротун В.І., Брехов С.С., Новицька Н.В. Трансформація акцизного політики України: монографія автори. Ірпінь: Національний університет ДПС України, 2015.
2. Білан С.В., Лісовий Г.О., Мацюк В.Я., Данілик В.Ф., Стороженко С.А., Чмелюк В.В., Протидія правопорушенням у сфері виробництва та обігу підакцизних товарів. Навчальний посібник. Ірпінь, 2019.
3. Фрадинський О.А. Еволюція акцизного податкування в Україні автор. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2009. №1.
4. Коваленко Є.Г., Малярєнко В.Т. Кримінальний процес України: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2006.